

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету
І.С. Бондаренко
« _____ » _____ 2023

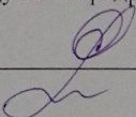
«НАРОДОЗНАВСТВО»
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
циклу вільного вибору магістрів у межах університету

Укладач: Стасик М. В. к. філол. н., доцент кафедри українознавства

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри українознавства

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

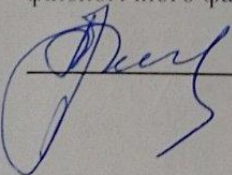
Завідувач кафедри українознавства

_____ О.О. Стадніченко

Ухвалено науково-методичною радою
філологічного факультету

Протокол № 1 від «05» вересня 2023 р.

Голова науково-методичної ради
філологічного факультету

_____ І.І.Мацегора

2023 рік

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА УКРАЇНОЗНАВСТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету
І.С. Бондаренко
«_____» _____ 2023

«НАРОДОЗНАВСТВО»
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
циклу вільного вибору магістрів у межах університету

Укладач: Стасик М. В. к. філол. н., доцент кафедри українознавства

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри українознавства

Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри українознавства

_____ О.О. Стадніченко

Ухвалено науково-методичною радою
філологічного факультету

Протокол № 1 від «5» вересня 2023 р.

Голова науково-методичної ради
філологічного факультету

_____ І.Л. Мацегора

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Рівень вищої освіти: магістерський	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
		Цикл дисциплін вільного вибору студента в межах Університету	
	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
		3-й	3-й
	Кількість модулів – 4	Лекції	
		20 год.	8 год.
	Кількість поточних контрольних заходів – 8		
		Самостійна робота	
		70 год.	82 год.
Вид підсумкового семестрового контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Народознавство» є розширення й поглиблення знань студентів з духовної та матеріальної культури українського народу, залучення молоді до освоєння кращих народних традицій, історичного досвіду в різних галузях народної культури, а відтак формування в них емпатійні почуття, етнічну свідомість, національний характер, прагнення відродження і примноження національної культури, державотворення.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Народознавство» є:

1. Вивчення традицій матеріальної та духовної культури рідного народу, вивчення актуальних проблем сучасної етнографії та українознавства.

2. Формування духовного світу студентів, цілісних світоглядних уявлень, загальнолюдських ціннісних орієнтацій у зв'язку з народними традиціями і моральними основами шляхом прилучення до культурних надбань рідного народу.

3. Ознайомлення студентів з системою народних уявлень про світ і людину як основу формування національного характеру.

4. Засвоєння студентами основних методів народознавчих (етнографічних, етнологічних) досліджень.

Згідно з вимогами освітньої програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

1. Своєрідність українського етносу в часі та просторі. Етапи формування української нації.
2. Етнічну історію національних груп України, принципи етнографічного районування українського населення та особливості окремих етнографічних груп.
3. Здобутки матеріальної культури і господарства українців.
4. Духовну культуру українського народу.
5. Мету і завдання курсу, розуміти актуальні проблеми сучасного народознавства.

Студенти повинні **вміти:**

1. Користуватися набутими теоретичними знаннями з усіх галузей народознавства.
2. Орієнтуватись в особливостях матеріальної та духовної культури українців та інших етносів на території України.
3. Вдало використовувати багатий історичний досвід українського народу в сфері культури як матеріальної, так і духовної.
4. Орієнтуватись в сучасних етнопроцесах в Україні, формулювати власну оцінку щодо їх інтенсивності, форм вияву, позитивного чи негативного впливу на соціокультурний простір держави.
5. Самостійно вирішувати складні завдання формування сучасного націєпростору.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Набути таких компетентностей: 1. цінування різноманіття та мультикультурності; 2. дотримання етичних норм у комунікації з колегами, учнями й вихованцями та їхніми батьками; 3. уміння створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє навчанню всіх учнів, незалежно від їх соціально-культурно-економічного контексту; 4. комунікація зі спільнотами – на місцевому, регіональному, національному, європейському і глобальному рівнях, – для розвитку відповідних професійних знань і вмінь, осмислення практик та контекстів. 5. здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми; 6. здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з	Методи: Пояснювально-ілюстративний (розповідь, презентації); частково-пошуковий (бесіда); репродуктивний (робота з підручником, посібником); дослідницький (самостійна робота з науковою літературою, робота з фактичним матеріалом); інтерактивні (дискусія, мозковий штурм)

<p>різних джерел; 7. здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології; 8. здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня; 9. здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети; 10. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; 11. здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p> <p><i>Результати навчання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вільно спілкуватись усно і письмово українською мовою при обговоренні професійних питань. 2. Комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; 3. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач. 4. Критично використовувати світоглядні теорії в розв'язанні соціальних і професійних завдань. 5. З дотриманням етичних норм формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками. 6. Розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу й співробітництва. 7. Аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів. 	<p>Поточні контрольні заходи:</p> <p>Проміжні контрольні заходи: виконання тестових завдань у СЕЗН Moodle і письмово за окремими темами й розділами, індивідуальні практичні завдання, усне опитування.</p> <p>Підсумковий контрольний захід:</p> <p>залік</p>
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Народознавство» передбачає актуалізацію найважливіших вмінь та навичок, отриманих студентами при вивченні усної народної творчості, української мови та літератури, історії України, української та зарубіжної культури, філософії, соціології, української та зарубіжної літератури у школі та виші.

Набуті студентами знання та навички з дисципліни «Народознавство» будуть необхідні їм при вивченні професійно зорієнтованих дисциплін та в подальшій професійній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні етапи етнічної історії та етнографічного дослідження України.

Тема 1. Народознавство як наука. Історія українського народознавства та етнографії.

Пояснення термінів «народознавство», «етнографія», «етнологія», «українознавство», їх обсяг та зміст. Школи й напрямки в розвитку українознавства, проблеми періодизації. Розмежування поняття етнографії у Західноєвропейських країнах (вивчення культури власного народу та інших народів). Розвиток народознавства (українознавства, етнографії) в кінці ХУІІІ – першій половині ХІХ ст. Українська етнографія другої половини ХІХ – початку ХХ ст. Творчі портрети Миколи Костомарова, Володимира Антоновича, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Дмитра Чижевського та ін. Народознавці рідного краю. Українське народознавство на сучасному етапі. Тлумачення етнографічних понять «етнос» і «етнічність», «нація», «народ».

Тема 2. Походження та етнічна історія українців.

Витоки слов'яноукраїнської прабатьківщини (теорії: дунайська, вісло-дніпровська, азійська, норманська та ін.). Проблеми походження українців (спадковість та перервність у

розвитку культури, теорія автохтонності тощо). Етногенетичні процеси в Україні. Традиційно-побутова культура давньоруського населення. Поняття та термінологія етнології. Найменування України та українців. Неполіткоректна етнологія. Етнофолізи.

Змістовий модуль 2. Формування української етнічної території

Тема 3. Етнорегіональна своєрідність України та українців.

Етнографічне районування України. Природа регіональних утворень. Історія історико-етнографічного поділу України. Етнічна історія земель та регіонів. Історична етапність традицій культури. Визначення характерних рис Полісся, Волині, Карпат і Галичини (Прикарпаття), Буковини і Покуття, Поділля, Середньої Наддніпряниці, Слобожанщини, Півдня.

Етнонаціональна й регіональна символіка. Українські символи та священні знаки. Найдавніші знаки-символи в Україні. Родові знаки та символи, емблеми земель. Походження та значення блакитно-жовтих барв. Козацькі прапори. Українські прапори в ХХ ст. Походження та значення тризуба.

Тема 4. Людність України: склад і розселення.

Етнічний склад населення України та етнічні межі українства. Соціальні параметри українського етносу. Етнічна історія національних груп України: формування національного складу України, історія етнічності національних культур.

Українська діаспора. Географія розселення українців у світі, термінологічна визначеність. Громадське життя українців Великобританії, Канади, США, Росії тощо.

Змістовий модуль 3. Матеріальна культура українців.

Тема 5. Основні галузі господарства і заняття населення.

Основні галузі господарства і заняття населення України: землеробство, тваринництво, рибальство, бджільництво, чумацтво, торгівля. Домашні промисли і ремесла: ткацтво, вишивання, деревообробні промисли і ремесла, обробка металів, гончарство тощо, виробничі звичаї ремісників. Народне мистецтво: стінопис, писанки, народна скульптура, вишивка тощо.

Тема 6. Громадський побут населення України.

Роль громади. Звичаєве право і правові уявлення, традиції колективної трудової взаємодопомоги, побратимство і кумівство. Центри громадського життя. Святкове дозвілля та громадські заборони. Корпоративний побут та звичаї городян середньовіччя. Значення козацтва і чумацтва для розвитку української культури.

Тема 7. Приватне життя.

Приватне життя українців. Роль та значення дошлюбного спілкування в українців. Традиційні погляди українців на рід і родину. Звичаєві норми регулювання шлюбно-сімейних відносин в Україні. Типи й форми шлюбу. Сватання на Україні. Особливості сватання дівчини до парубка. Весільна обрядовість в Україні. Сутність і роль весільного договору (зговір, змовини, згода) та весільного посагу (приданого із «землі» й «скрині» та худоби). Родинне життя українців (історичні типи сім'ї, формування української родини, сімейні обряди: весільні, родильні, поховальні й поминальні тощо). Практика формування української сім'ї на основі «приймацтва».

Тема 8. Традиції матеріальної культури.

Традиції матеріальної культури. Традиційне житло українців: поселення, планування, конструкції. Український народний одяг. Регіональне різноманіття. Національна кухня українців: повсякденні та святкові страви. Перенесення та перевезення вантажів у матеріальній культурі українців.

Змістовий модуль Розділ 4. Духовна культура українців.

Тема 9. Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль.

Уявлення українців про світ. Астрономічні знання та народний календар. Літочислення. Тиждень – найдавніша календарна одиниця. Місячний календар. Сонячний календар. Особливості народної математики і педагогіки. Етнопедагогіка та дитячий фольклор. Етнопедагогіка – національна система виховання дітей. Дитячий фольклор як складова частина етнопедагогіки. Складники національної системи виховання. Народна медицина і лікувальна магія українців.

Вірування, міфологія, демонологія українців. Особливості української міфології. Український олімп. Поняття про духів, демонів, демонологію. Сюжетно-тематичні особливості української міфології.

Релігійна культура українців. Храми, священні гаї, давньоруське богослужіння. Язичницька духовна верства. Християнізація українського народу і спроби духовного визволення. Християнське віровчення в Україні. Двовір'я та повернення до традицій. Свята й обряди народного календаря. Фольклорна творчість українців.

Тема 10. Народний етикет.

Традиції культури поведінки. Двоїстість української ментальності. Традиції гостинності. Форми традиційного вітання. Ритуали шанування.

Національний характер і ментальність українців. Національний характер українців. Поняття національного характеру та ментальності. Етнічні складники українського характеру. Соціопсихічні риси українського характеру. Мова й національна психологія. «Хвороби» національної психіки.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год.		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год		о/д ф.	з/дист. ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-сть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист. ф.	о/д ф.	з/дист. ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	13
1	15	4	4	2			11	13	6	6	12
2	15	6	6	2			9	13	9	9	18
3	15	4	4	2			11	13	6	6	12
4	15	6	6	2			9	13	9	9	18
Усього за змістові модулі	60	20	20	8			40	52	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30	30			40
Загалом				90						100	

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист. ф.
1	2	3	4
1	<i>Народознавство як наука. Походження та етнічна історія українців.</i>	2	1
	<i>Етнорегіональна своєрідність України та українців.</i>	2	1
2	<i>Людність України: склад і розселення. Українська діаспора.</i>	2	
	<i>Основні галузі господарства і заняття населення.</i>	2	1
	<i>Громадський побут населення України.</i>	2	1
3	<i>Приватне життя (дошлюбне спілкування, форми шлюбу, шлюбні угоди, родинне життя, сімейні обряди).</i>	2	1
	<i>Традиції матеріальної культури. (житло, одяг)</i>	2	1
4	<i>Традиції матеріальної культури (харчування, кухонне начиння, переміщення вантажів)</i>	2	1
	<i>Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль.</i>	2	1
	<i>Народний етикет. Національний характер і ментальність українців</i>	2	1
Разом		20	8

6. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Опитування (усне/письмове) на 2-х лекційних заняттях	<p>ТЕМА: <i>Народознавство як наука. Походження та етнічна історія українців.</i></p> <p>1. Народознавство (етнографія, етнологія) як наука. Предмет та завдання дисципліни. Розмежування поняття етнографії у Західноєвропейських країнах. 2. Поняття «етнос» і «етнічність». 3. Поняття «нація». 4. Поняття «народ». 5. Проблеми походження українців. 6. Поняття та термінологія етніміки. Найменування України та українців. Неполіткоректна етніміка (етнофолізми).</p> <p>ТЕМА: <i>Етнорегіональна своєрідність України та українців.</i></p> <p>Етнографічне районування України. Природа регіональних утворень. Історія історико-етнографічного поділу України. Визначення характерних рис Полісся, Волині, Карпат і Галичини (Прикарпаття), Буковини і Покуття, Поділля, Середньої Наддніпрянщини, Слобожанщини, Півдня. Етнонаціональна й регіональна символіка.</p>	<p>Усне (або письмове) опитування відбувається на лекційних заняттях (2 рази). За 1 заняття – мах 3 бали.</p> <p>3 бали: відповідь повна, аргументована, самостійна, студент виявляє творчі здібності, вмє використовувати набуті знання на практиці.</p> <p>2 бали: студент володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, в цілому самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна.</p> <p>1 бал: студент частково володіє навчальним матеріалом, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, допускає значні фактичні помилки.</p> <p>0 балів: студент не відповідає або студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів.</p>	6
		<p>Завдання: 1. Пройти тестування за темою: «Народознавство як наука. Походження та етнічна історія українців»; 2. Пройти тестування за темою: «Етнорегіональна своєрідність України та українців», які розміщені в Moodle за покликанням https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907</p>	Правильна відповідь автоматично оцінюється системою Moodle і залежить від кількості тестів.	6
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2			12
2	Опитування (усне/письмове) на 3-х лекційних заняттях	<p>ТЕМА: <i>Людність України: склад і розселення.</i></p> <p>Етнічний склад населення України та етнічні межі українства. Соціальні параметри українського етносу. Етнічна історія національних груп України:</p>	<p>Усне (або письмове) опитування відбувається на лекційних заняттях (2 рази). За 1 заняття – мах 3 бали.</p> <p>3 бали: відповідь повна, аргументована,</p>	9

		<p>формування національного складу України. Географія розселення українців у світі, термінологічна визначеність. Громадське життя українців Великобританії, Канади, США тощо.</p> <p>ТЕМА: <i>Основні галузі господарства і заняття населення.</i></p> <p>1.Землеробство (хліборобство, городництво, садівництво). 2.Тваринництво. 3.Рибальство. 4.Бджільництво. 5.Мисливство. 6.Ремесла і промисли: прядіння і ткацтво, обробка дерева, чинбарство і кушнірство, скловиробництво (гутництво), металургія і обробіток заліза, ковальство, золотарство та допоміжні промисли, гончарство; виробничі звичаї ремісників. 7.Народне мистецтво: стінопис, писанки, народна скульптура, вишивка тощо.</p> <p>ТЕМА: <i>Громадський побут населення України.</i></p> <p>1.Громада: - звичаєве право і правові уявлення; - побратимство і кумівство; - традиції колективної трудової взаємодопомоги; - центри громадського життя; - святкове дозвілля громади; - громадські заборони. 2.Корпоративний побут та звичаї городян середньовіччя (цехи, церковні братства). 3.Козацтво і чумацтво.</p>	<p>самостійна, студент виявляє творчі здібності, вміє використовувати набуті знання на практиці.</p> <p>2 бали: студент володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, в цілому самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна.</p> <p>1 бал: студент частково володіє навчальним матеріалом, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, допускає значні фактичні помилки.</p> <p>0 балів: студент не відповідає або студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів.</p>	
	Тестові завдання (на 3-х лекційних заняттях)	Завдання: 1. Пройти тестування за темою: «Людність України: склад і розселення»; 2. Пройти тестування за темою: «Основні галузі господарства і заняття населення»; 3. Пройти тестування за темою: «Громадський побут населення України», які розміщені в Moodle за покликанням https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907	Правильна відповідь автоматично оцінюється системою Moodle і залежить від кількості тестів.	9
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2			18
3	Опитування (усне/письмове) на 2-х лекційних	ТЕМА: <i>Приватне життя (дошлюбне спілкування, форми шлюбу, шлюбні угоди).</i> 1.Традиції дошлюбного спілкування. 2.Типи й форми	Усне (або письмове) опитування відбувається на лекційних заняттях (2 рази). За 1 заняття – max 3 бали.	6

	заняттях	шлюбу. 3.Шлюбні угоди та звичаї. 3. Сімейні обряди: весільні, родильні, поховальні й поминальні тощо. ТЕМА: <i>Традиції матеріальної культури (житло, одяг)</i> . 1.Поселення та житло: - поселення та планування житла; - конструкції житла; - інтер'єр хати; - формування інтер'єру середньовічного міського житла. 2.Народний одяг: - формування традиційного одягу українців; - регіональні (локальні) особливості народного одягу; - становлення і розвиток сучасного костюма.	3 бали: відповідь повна, аргументована, самостійна, студент виявляє творчі здібності, вмє використовувати набуті знання на практиці. 2 бали: студент володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, в цілому самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна. 1 бал: студент частково володіє навчальним матеріалом, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, допускає значні фактичні помилки. 0 балів: студент не відповідає або студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів.	
	Тестові завдання (на 2-х лекційних заняттях)	Завдання: 1. Пройти тестування за темою: «Приватне життя (дошлюбне спілкування, форми шлюбу, шлюбні угоди)»; 2. Пройти тестування за темою: «Традиції матеріальної культури (житло, одяг)», які розміщені в Moodle за покликанням https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907	Правильна відповідь автоматично оцінюється системою Moodle і залежить від кількості тестів.	6
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	2			12
3	Опитування (усне/письмове) на 3-х лекційних заняттях	ТЕМА: <i>Традиції матеріальної культури (харчування, кухонне начиння, переміщення вантажів)</i> 1.Народне харчування, їжа, кухонне начиння: - харчові запаси; - повсякденні страви; - харчові заборони і режим харчування; - святкова й обрядова їжа. 2.Народні засоби перенесення й перевезення вантажів. ТЕМА: Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль. 1.Уявлення українців про світ: - народна астрономія; - народна метеорологія; - народна математика; - народна педагогіка; - народні знання про тваринний і рослинний світ; - народна медицина і лікувальна магія українців. 2.Світоглядні уявлення та	Усне (або письмове) опитування відбувається на лекційних заняттях (2 рази). За 1 заняття – max 3 бали. 3 бали: відповідь повна, аргументована, самостійна, студент виявляє творчі здібності, вмє використовувати набуті знання на практиці. 2 бали: студент володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, в цілому самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна. 1 бал: студент частково володіє	9

		<p>вірування: - українські демонологічні істоти; - система оберегів від нечистої сили в українській народній традиції. 3. Свята й обряди народного календаря: - зимовий цикл свят; - весняні свята та їх особливості; - літні свята; - осінні обряди українців. 4. Фольклор українців: гадання, замовляння, заклинання, ворожіння як специфічні види народних знань.</p> <p>ТЕМА: <i>Народний етикет. Національний характер і ментальність українців</i></p> <p>1. Традиції культури поведінки. Двоїстість української ментальності. 2. Традиції гостинності. 3. Форми традиційного вітання. 4. Ритуали шанування.</p>	<p>навчальним матеріалом, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, допускає значні фактичні помилки.</p> <p>0 балів: студент не відповідає або студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів.</p>	
	Тестові завдання (на 3-х лекційних заняттях)	<p>Завдання: 1. Пройти тестування за темою: «Традиції матеріальної культури (харчування, кухонне начиння, переміщення вантажів)»; 2. Пройти тестування за темою: «Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль Народні знання, світоглядні уявлення, вірування, мораль»; 3. Пройти тестування за темою: «Народний етикет. Національний характер і ментальність українців», які розміщені в Moodle за покликанням</p> <p>https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907</p>	<p>Правильна відповідь автоматично оцінюється системою Moodle і залежить від кількості тестів.</p>	9
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2			18
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

7. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Залік	Тестування	<p><i>Орієнтовні залікові питання, за змістом яких складено тестові завдання.</i></p> <p>Етнографія, етнологія, народознавство, українознавство як предмет. Витоки слов'яноукраїнської прабатьківщини. Проблема походження українців. Найменування України та українців Типологія історико-етнографічного районування України. Історико-етнографічні регіони України. Етнографічні групи населення України. Етнорегіональна й національна символіка. Динаміка чисельності українців. Етнічні межі українства. Етнічний склад населення України. Географія розселення українців у світі. Землеробство (хліборобство, городництво, садівництво). Тваринництво. Рибальство. Бджільництво. Мисливство. Ремесла і промисли: прядіння і ткацтво, обробка дерева, чинбарство і кушнірство. Ремесла і промисли: скловиробництво (гутництво), металургія і обробіток заліза, ковальство, золотарство та допоміжні промисли, гончарство; виробничі звичаї ремісників. Народне мистецтво: стінопис, народна скульптура тощо. Народне мистецтво: писанки. Народне мистецтво: вишивка. Звичаєве право і правові уявлення. Побратимство і кумівство. Традиції колективної трудової взаємодопомоги. Центри громадського життя. Святкове дозвілля громади. Громадські заборони. Корпоративний побут та звичаї городян середньовіччя (цехи). Корпоративний побут та звичаї городян середньовіччя (церковні братства). Козацтво і чумацтво. Традиції дошлюбного спілкування. Типи й форми шлюбу. Шлюбні угоди та звичаї. Родинне життя (історичні типи сім'ї, формування української родини). Весільні обряди. Родильні обряди. Поховальна обрядовість. Поминальний цикл. Поселення та житло (поселення та планування житла). Поселення та житло (конструкції житла). Поселення та житло (інтер'єр хати). Формування традиційного одягу українців. Регіональні (локальні) особливості народного одягу. Народне харчування, їжа, кухонне начиння: харчові запаси. Народне харчування, їжа, кухонне начиння: повсякденні страви. Народне харчування, їжа, кухонне</p>	<p>Тест містить 20 питань (1 питання = 1 бал)</p> <p>Тестування відбувається в системі Moodle за посиланнями https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907 (охоплює відповіді на теоретичні й практичні завдання)</p>	20

		<p>начиння: харчові заборони і режим харчування. Народне харчування, їжа, кухонне начиння: святкова й обрядова їжа. Народні засоби перенесення й перевезення вантажів. Уявлення українців про світ: народна астрономія. Уявлення українців про світ: народна метеорологія. Уявлення українців про світ: народна математика. Уявлення українців про світ: народна педагогіка. Уявлення українців про світ: народні знання про тваринний і рослинний світ. Уявлення українців про світ: народна медицина і лікувальна магія українців. Світоглядні уявлення та вірування: українські демонологічні істоти. Світоглядні уявлення та вірування: церква в етнічній історії України. Календарні звичаї та обряди, їх трансформація: свята зимового циклу; український народний вертеп; свята весняного циклу; свята літнього циклу; свята осіннього циклу. Фольклор українців. Традиції культури поведінки. Двоїстість української ментальності. Традиції гостинності. Форми традиційного вітання. Ритуали шанування. Поняття національного характеру та ментальності. Мова й національна психологія. «Хвороби» національної психіки.</p>		
	<p>Захист презентації</p>	<p><i>Теми презентацій:</i></p> <p>1. Астрономічні прикмети просторового орієнтування українців. 2. Весільні обряди, звичаї й традиції в Україні. 3. Вірування українського народу в надприродні сили. Основні образи демонологічного світу в українців. 4. Головні убори населення України. 5. Декоративно-художнє оформлення житлових будов і господарських споруд в Україні. 6. Дитина у звичаях і віруваннях українського народу. 7. Домашні ремесла і промисли: прядіння і ткацтво. 8. Домашні ремесла й промисли: гончарство тощо. 9. Дохристиянські вірування українців. 10. Жіночі прикраси. 11. Зачіски українців. 12. Інтер'єр середньовічного міського житла. 13. Історія розвитку сільських поселень в Україні. 14. Літні народні свята українців. 15. Людські химери в українській демонології. 16. Народна медицина і лікувальна магія українців. 17. Народна педагогіка. 18. Народне мистецтво: стінопис, народна скульптура. 19. Народні лікарі та засоби народної медицини. 20. Народні свята весняного циклу. 21. Народні страви українців з продуктів тваринного та рослинного походження. 22. Одяг бойків: етнографічні особливості. 23. Одяг гуцулів: етнографічні особливості. 24. Одяг запорізьких козаків. 25. Одяг лемків: етнографічні особливості. 26. Одяг</p>	<p><i>Критерії оцінювання презентації (наукової розвідки):</i></p> <p>1) завдання виконано у повному обсязі, студент ґрунтовно, послідовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, чітко обґрунтовує свої думки; робота без стилістичних, орфографічних і граматичних помилок, використана професійна лексика, словниковий запас різноманітний і релевантний, презентація відповідає змісту проекту, логічно ілюструє його – 20-18 балів; 2) студент, висвітлюючи</p>	<p>20</p>

		<p>литвинів: етнографічні особливості. 27.Одяг поліщуків: етнографічні особливості. 28.Осінні народні свята населення України. 29.Пантеон давньоруських богів та їх християнська трансформація. 30.Піст у житті українського народу. 31.Регіональні комплекси народного одягу населення України. 32.Ремесла і промисли: чинбарство і кушнірство. 33.Ремесла і промисли: металургія і обробіток заліза, ковальство, золотарство. 34.Ремесла і промисли: прядіння і ткацтво, обробка дерева. 35.Рослини в народній медицині. 36.Святкові обряди і ритуали українців, їх образно-символічне значення. 37.Символіка святкового одягу українців. 38.Символічне значення дерев та кущів. 39.Символічне значення птахів і тварин. 40.Сільське поселення в Українських Карпатах. 41.Традиційні види взуття українців. 42.Українська народна вишивка. 43.Українська народна писанка. 44.Українська родина. Критерії вибору шлюбної пари. 45.Український народний вертеп. 46.Українські народні свята зимового циклу. 47.Уявлення про смерть та потойбічний світ. 48.Хліб у життя українців та пов'язані з ним народні обряди і забобони. 49.Чужинці про Україну. 50.Народна косметика.</p>	<p>питання, підготував презентацію (або наукову розвідку), що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє; допускає поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні – 17-15. 3) завдання виконано частково, з лексичними, орфографічними і граматичними помилками, презентація не відображає зміст проекту в повному обсязі, частково ілюструє його – 14-8 балів. 4) завдання виконано з великою кількістю помилок, ступінь використання джерел, наукової літератури та рівень розкриття питання низький; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; часто трапляються випадки неправильного слововживання; словниковий запас одноманітний; презентація не відповідає змісту проекту – 1-7 балів. 5) презентація (або наукова розвідка) не відповідає змісту проекту, списана або взагалі відсутня – 0 балів.</p>	
--	--	---	--	--

Усього за підсумковий семестровий контроль	Примітка* Підсумковий контроль також може повністю складатися з тестових завдань (40 питань = 40 балів) і проводиться в системі Moodle за покликанням https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=2907 про що заздалегідь попереджають студентів.	40
---	---	-----------

8. Рекомендована література

Основна:

1. Буйських Ю. Колись русалки по землі ходили... Жіночі образи української міфології. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2018. 320 с.
2. Етнографія України : навч. посіб. / за ред. С. Макарчука. Львів : Світ, 1994, 2004. 520 с.
3. Ігнатенко І. Етнологія для народу. Свята, традиції, звичай, обряди, прикмети, вірування українців. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 320 с.
4. Ігнатенко І. Шлюбно-сімейні стосунки. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2017. 240 с.
5. Пономарьов А. Українська етнографія : курс лекцій. Київ : Либідь, 1994. 317 с.
6. Тиводар М.П. Етнографія Закарпаття : історико-етнографічний нарис. Ужгород : Гражда, 2017. 440 с.
7. Українська етнологія : навч. посібник / за ред. В.Борисенко. Київ : Либідь, 2007. 400 с.
8. Українське народознавство / ред. Степан Павлюк. Київ : Знання, 2006. 568с.

Додаткова:

1. Бойківщина : іст.-етногр. дослідження / за ред. Ю. Гошка. Київ : Наукова думка, 1983. 304 с.
2. Борисенко В.У. Весільні звичаї та обряди на Україні : історико-етнографічне дослідження. Київ : Наукова думка, 1988. 192 с.
3. Булашев Г. Український народ у своїх легендах, релігійних поглядах та віруваннях : космогонічні укр. народні погляди та вірування. Київ : Довіра, 1992. 414 с.
4. Вовк Х. Студії з української етнографії та антропології. Київ : Мистецтво, 1995. 336 с.
5. Воропай О. Звичаї нашого народу. Етнографічний нарис. Київ : Школа, 2006. 384 с.
6. Галайчук В. Українська міфологія. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 288 с.
7. Горленко В. Нариси з історії української етнографії та російсько-українських етнографічних зв'язків. Київ : Наук. думка, 1964. 248 с.
8. Гуцульщина : іст.-етногр. дослідження / за ред. Ю. Гошка. Київ, 1987. 504 с.
9. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. Київ : Основи, 1993. 123 с.
10. Здоровега Н.І. Нариси народної весільної обрядовості в Україні. Київ : Наукова думка, 1974. 160 с.
11. Ігнатенко І. Жіноче тіло у традиційній культурі українців. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 224 с.
12. Ігнатенко І. Народна медицина і магія українців. Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2016. 320 с.
13. Качкан В. Українське народознавство в іменах: У 2 ч. : навч. Посіб+7ник / за ред. А. Москаленка, передмова А. Погрібного. Київ : Либідь, 1994. 336 с.
14. Кирчів Р. Від чого залежала доля українського народознавства. *Народна творчість та етнографія*. 1991. №4. С. 32 - 36.
15. Ковальчук О. Українське народознавство. Київ : Освіта, 1994. 174 с.
16. Кононенко П. Українознавство / Петро Кононенко. Київ : Міленіум, 2006. 680 с.
17. Косміна Т.В., Расіна З.О. Українське весільне вбрання. Київ, 1989. 38 с.
18. Костомаров М. Про відношення історії до географії та етнографії. *Народна творчість та етнографія*. 1996. №4. С. 33–42
19. Кравець О. Сімейний побут і звичаї українського народу. Київ : Наук. думка, 1966. 198 с.
20. Крисаченко В. Українознавство : Хрестоматія-посібник у 2-х кн. Київ : Либідь, 1996.
21. Культура і побут населення України : навчальний посібник / В. Наулко, В. Горленко та ін. Київ : Либідь, 1993. 288 с.
22. Лозко Г. Українське народознавство. Київ : Зодіак-ЕКО, 1995. 368 с.
23. Народознавство : короткий словник-довідник / уклад. М.В.Стасик. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 222 с.
24. Нечуй-Левицький. Світогляд українського народу (Ескіз української міфології). Київ, Обереги, 1992. 85 с.

25. Пономарьов А. Українська етнографія: на порозі нового етапу розвитку. *Народна творчість та етнографія*. 1990. №6. С. 9–17.
26. Пономарьов А. Українська минувшина: ілюстрований етнографічний довідник [Текст] / А. П. Пономарьов, Л. Ф. Артюх, Т. В. Косміна та [ін.]. Київ : Либідь, 1993. 256 с.
27. Репресоване краєзнавство (20-30-ті роки). Київ : Рідний край, 1991.
28. Савчук Б. Українська етнологія : навч. посібник. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2004. 559 с.
29. Самойлович В.П. Українське народне житло. Київ : Наукова думка, 1972. 56 с.
30. Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство. Київ : Знання України, 1991. 48 с.
31. Українська культура : Лекції за редакцією Дмитра Антоновича. Київ : Либідь, 1993. 592 с.
32. Українці : історико-етнографічна монографія у двох книгах / за ред. Анатолія Пономарьова. Опішне : Українське народознавство, 1999. 528 с.

Інформаційні джерела:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови. URL: <http://www.lingvo.ua/uk/Search/uk-uk?searchMode=Interpretations&fromSlovyk=1> (дата звернення: 25.08.2023).
2. Енциклопедія українознавства: Словникова частина. Том 1 – 11 / ред. В.Кубійович. Париж, Нью-Йорк : Молоде Життя, 1954–1989. URL: <http://izbornyk.org.ua/encycl/eu.htm> (дата звернення: 25.08.2023).
3. Колядки і щедрівки. Київ : Музична Україна, 1991. URL: <http://www.pisni.org.ua/songlist/kolyadky8.html> (дата звернення: 25.08.2023).
4. Лозко Г. Українське народознавство / Галина Лозко. Київ : Зодіак-ЕКО, 1995. 368 с. URL: http://evolv.ho.ua/Ukraine_History_and_Culture/Ukraine_Kultura/Lozko/index.htm (дата звернення: 25.08.2023).
5. Макарчук С. А. Етнографія України: навчальний посібник. Львів : Світ, 2004. URL: <http://ukrlibrary.com.ua/books/16/3/index.html> (дата звернення: 25.08.2023).
6. Пономарьов А. Етнічність та етнічна історія України. URL: <http://libr.org.ua/books/78.html> (дата звернення: 25.08.2023).
7. Пономарьов А. Українська етнографія. Курс лекцій. Київ, 1994. URL: <http://etno.uaweb.org/book2/index.html> (дата звернення: 25.08.2023).
8. Словник символів. URL: http://ukrlife.org/main/evshan/symbol_e.htm (дата звернення: 25.08.2023).
9. Українознавство. Культура та побут українців. URL: <http://ukrajinoznnavstvo.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2023).
10. Українська минувшина: Ілюстративний етнографічний довідник. Київ, 1994. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Ponomarov_Anatolii/Ukrainska_mynuvshyna/ (дата звернення: 25.08.2023).
11. Українські традиції. URL: <http://traditions.in.ua/> (дата звернення: 25.08.2023).
12. Укрліт.org : публічний електронний словник української мови. URL: <http://ukrlit.org/> (дата звернення: 25.08.2023).